

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATT*Dersom tiden leger alle
sår, er man ikke lenger
menneskelig*

HAUK

DAGENS SUKK

I et normalt land ville grønne avgifter følges opp av en industriell plan.

Kraftforvirring

Chr. Anton Smedshaug

KRON OG
MYNT

Omstilling er et honnørord, men statsbudsjettet gjøres opp med nesten hver femte krone fra oljefondet, og Fastlands-Norges økende importunderskudd, nå på 250 milliarder kroner, finansieres av en oljeeksport på over 500 milliarder. Vi prater høyt om omstilling av norsk økonomi, men oljeavhengigheten er økende.

Det normale da er å følge pengene. Hvor brukes det penger i norsk økonomi som skaper nye markeder og ny produksjon og burde kunne gi omstilling?

En av de store postene er elbiler. I et normalt land ville man tenke seg at når staten bestemmer seg for å gi verdens mest omfattende elbil-stimuli gjennom avgiftslette, tilsvarende en halv million for de dyreste merkene, så vil dette følges opp av en industriell plan. Det kunne for eksempel være norske underleveranser til bygging av bilene, bygging av hurtiglådere, med mer.

Norge har nå 200.000 elbiler, hvorav 40.000 av merket Tesla. Tenker vi oss at det er 10.000 tilsvarende dyre elbiler i tillegg, så er det gitt avgiftslette på 25 milliarder kroner bare på disse 50.000 bilene. Om de øvrige 150.000 elbilene representerer et avgiftskutt på 200.000 kroner hver, så vil dette utgjøre 30 milliarder kroner og da altså anslagsvis 55 milliarder kroner totalt i stimuli for elbiler – til nå. I tillegg har elbilene svært høye importpriser.

En annen voldsom norsk satsing med minimal industriell effekt er landvind. Her har Norge verken patenter, industri eller primærkapital til utviklingen. I tillegg må det bygges omfattende veinett for tunge kjøretøy, slik at installasjoner på mange titallstønn kan plasseres på åsrygger og fjellknatter. Veiene lages med gravemaskiner, dumpere, borerigger med mer, som importeres akkurat som vindmøllene. Og nesten hvert av disse anleggene er større enn de største enkeltinvesteringene i norsk industri. Det største på Fosen koster mellom ti og tolv milliarder kroner. Den samlede summen som er brukt på landvind av private investorer til nå er foreløpig ukjent, men det dreier seg om mange titalls milliarder.

Landvind er for tiden subsidiert med 15 øre/kWh i 15 år fra prosjektene kommer på nettet. Og det hurtigutbygges nå fram til 2021 – når ordningen opphører. Da vil verdien av subsidiene utgjøre om lag 25 milliarder kroner. I

ILLUSTRASJON: KNUT LØVÅS, KNUTLIVAS@GMAIL.COM

tillegg har vi akkurat byttet ut de gamle strømmålerne med smartmålere, noe som har en kostnad på minimum ti milliarder kroner. Heller ikke disse er produsert i Norge.

Satsingen er nær uforståelig idet Norge har kanskje verdens beste energisystem med nok vannkraft som har en produksjonskostnad på om lag fem øre per kWh. Resten er nettkostnader, fortjeneste og skatter. Riktignok vil elektrifiseringen av Norge kreve økt produksjon, men dette kan tas gjennom forbedring på eksisterende vannkraftverk, utbygging av mindre-verk, energieffektivisering, solenergi, samt havvind.

Et sentralt problem er at de årlige

«Faren er at verdens beste kraftsystem blir som NSB»

investeringene i kraftforsyning har løpt løpsk på grunn av den store vindkraftutbyggingen. Med ny landvind får vi stadig nye kostnader på overførings- og sentralnett. Dette utgjorde i 2018 40 milliarder kroner bare til kraftforsyning – eller knapt det dobbelte av totale industriinvesteringer samme år. Disse kostnadene havner hos norske forbrukere og norsk næringsliv, som allerede opplever økte strømpriser og nettleiepriser på grunn av de stadige utbyggingene av kabler til kontinentet. Og skal kraftinvesteringene lønne seg, må det bygges nye kabler til

EU for å øke overføringskapasiteten. Slik stiger kostnadene ytterligere, samtidig som industrien over tid risikerer høyere kraftpriser og ny etablering av kraftforedlende industri blir stadig vanskeligere – og skjer jo også i liten grad.

Gjennom Acer kobler vi altså ett av verdens beste fornybare kraftsystemer sammen med ett av de svakeste, som er sterkt avhengig av fossil energi. Dette koster oss mye i form økte kostnader i husholdningene, svekket industrisatsing, høy import og ødelagt natur – uten at det gjør nevneverdig positiv forskjell i EU, vårt til nå eksporterbare overskudd utgjør 0,3 prosent av EUs forbruk.

Verdikjedene henger ikke sammen, og nå bruker vi penger på import framfor egen utvikling og er pionerer på import av utenlandske verdikjeder framfor å utvikle våre egne. Konsekvensen er et Norge som ikke blir omstilt, men derimot stadig mer oljeavhengig. Faren er at verdens beste kraftsystem blir som NSB: brutt ned til det ukjennelige av aktører som optimaliserer utelukkende for egen fordel, mens systemet totalt sett fungerer stadig dårligere.

Veien mot sjeikdomme, og snart energikoloni, fortsetter ufortrødent.

Chr. Anton Smedshaug, daglig leder i AgriAnalyse
christian.anton.smedshaug@agrianalyse.no

Økonomene Morten Jerven, Erik S. Reinert, Rune Skarstein, Chr. Anton Smedshaug, Ebba Boye og Marie Sneve Martinussen skriver onsdager i Klassekampen.

PÅ TEPPE

Under tvil

Aftenpostens politiske redaktør **Trine Eilertsen** avslutter en noe langtekkelig kommentar om Rødt:

Rødt vokser på meningsmålingene og kommer sannsynligvis til å gjøre et historisk godt valg i kommunene til høsten. Vårt demokrati er så robust at det tåler det.

Vi går ut fra at Aftenposten vil si fra når grensa for rød framgang er nådd.

Meg og mitt

Den kjente krigshistoriker **Jøran Kallmyr** avsluttet sin 8. mai-tale til norske veteraner slik:

– Vi takker dem for at de har satt oss fremfor meg.

Neppe prioritert

Det ville vært oppsiktsvekkende om veteranene hadde satt en type som Kallmyr først.

Sprengstoff

Bilaget beskriver banketten med **Steve Bannon** sist fredag, og **Hege Storhaug** forteller hvorfor hedersgjesten ikke ville ta imot boka hennes:

Av sikkerhetsgrunner kunne han ikke ta i boka selv. Bøkene han fikk ble håndtert av en rådgiver.

Rådgiverne er det visst ikke så farlig med.

Forskningsnytt

NTB bringer nytt fra forskningens verden: **Rike lever i snitt lenger enn fattige.**

De har visstnok også mer penger.

Gode julegaver

En av bokhøstens godbiter blir etter det vi erfarer **Märtha Louises** erindringsbok **En sjaman går i land.**

Under juletreet

Gode navn

Spalta har tidligere nevnt at Chelseas benkesliter **Danny Drinkwater** ble tatt for fyllekjøring. Han er nå dømt til samfunnstjeneste, formodentlig på vann og brød.

teppet@klassekampen.no